

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

SOSTE pitää erittäin kannatettavana, että palliatiivinen hoito ja saattohoito säädetään selkeästi hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle ja että niiden määritelmät kirjataan lakiin. Tämä vahvistaa oikeutta hyvään hoitoon elämän loppuvaiheessa ja tukee palveluiden yhdenvertaista saatavuutta koko maassa.

Saattohoidon saatavuudessa ja laadussa on merkittäviä alueellisia eroja. Esitys on tärkeä askel näiden erojen kaventamisessa. Pelkkä sääntely ei kuitenkaan riitä, vaan toimeenpanossa on varmistettava riittävät resurssit, osaaminen ja palveluketjujen toimivuus, esimerkiksi kotoa tulee päästä tarvittaessa osastohoitoon saumattomasti ilman tarpeettomia päivystyskäyntejä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös kotiin vietävien palvelujen sekä omaisten tuen vahvistamiseen.

Pykälään 24 – Sairaanhoidon, ehdotamme sanamuutosta (toimintakyvyn tilalle elämänlaadun)

Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumattomia, etenevää sairautta sairastavan potilaan oireiden hallintaan ja (toimintakyvyn) elämänlaadun ylläpitoon tähtäävää aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa. Saattohoidolla tarkoitetaan palliatiivisen hoidon viimeistä vaihetta, jossa erityisenä tavoitteena on kärsimyksen lievittäminen ja elämän viimevaiheen arvokkuuden turvaaminen.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

SOSTE suhtautuu myönteisesti hoitopaikan valinnan joustavoittamiseen. Mahdollisuus vaihtaa perusterveydenhuollon hoitopaikkaa kolmen kuukauden välein lisää potilaiden valinnanvapautta ja

voi helpottaa erityisesti monipaikkaisesti asuvien arkea. SOSTEn näkemyksen mukaan muutos vahvistaa mahdollisuuksia saada omaan tilanteeseen ja tarpeisiin sopivaa hoitoa.

SOSTE pitää myönteisenä sitä, että hoitopaikan valinnasta voi ilmoittaa sekä sähköisesti että paperimuodossa. Ratkaisu edistää yhdenvertaisuutta ja varmistaa, etteivät digitaaliset palvelut muodostu esteeksi henkilöille, joilla ei ole syytä tai toisesta mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevista ehdotuksista ja perusteluista

SOSTE pitää hyvänä, että hoitoon pääsyn toteutumista koskevan tiedon julkaisemista tiivistetään neljästä kuukaudesta kuukausittain julkaistaviin tietoihin.

Ajantasainen ja läpinäkyvä tieto tukee palvelujen käyttäjien mahdollisuuksia saada oikea-aikaista tietoa hoitoon pääsyn tilanteesta. Julkaistavan tiedon tulee olla helposti ymmärrettävää, vertailukelpoista ja saavutettavaa eri väestöryhmille. Pelkkä tiedon lisääminen ei riitä, jos sitä ei esitetä käyttäjälähtöisesti. Ylipäätään kansalaisille olisi hyvä viestiä enemmän siitä, että internetissä on saatavilla säännöllisesti päivittyvää tietoa hoitoon pääsyn tilanteesta.

SOSTE korostaa myös, että seurannan tulee johtaa konkreettisiin toimiin hoitoon pääsyn parantamiseksi. Tietojen julkaiseminen ei saa jäädä irralliseksi velvoitteeksi, vaan sen tulee tukea ohjausta, johtamista ja resurssien kohdentamista.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

SOSTE katsoo, että esityksen vaikutusarvioissa on tunnistettu keskeisiä vaikutuksia, mutta niitä olisi tarpeen täydentää erityisesti yhdenvertaisuuden, haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien sekä palvelujen saavutettavuuden näkökulmasta.

Saattohoitoa koskevien muutosten osalta olisi tärkeää arvioida mahdollisuuksien mukaan vaikutuksia henkilöstötarpeeseen, osaamiseen ja koulutukseen sekä kustannuksiin pitkällä aikavälillä. Lisäksi tulisi tarkastella vaikutuksia omaisten asemaan ja jaksamiseen.

Väestön ikääntyessä palliatiivisen hoidon ja saattohoidon tarve kasvaa entisestään. Siksi palvelujärjestelmää tulee kehittää ja vahvistaa tulevia tarpeita ajatellen.

Hoitopaikan valinnan laajentamisen osalta vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin palvelujen kysynnän kohdentumiseen ja mahdollisiin alueellisiin kuormituseroihin.

Mahdolliset muut kommentit

SOSTE pitää esitystä kokonaisuutena kannatettavana ja näkee sen edistävän asiakaslähtöisempää ja yhdenvertaisempaa terveydenhuoltoa.

SOSTE korostaa, että elämän loppuvaiheeseen, palliatiiviseen hoitoon ja saattohoitoon liittyvä tietoisuus on edelleen puutteellista. Aiheesta tarvitaan selkeää kansalaisviestintää, jossa järjestöillä on merkittävä rooli. Myös järjestöjen rooli esimerkiksi vertaistuen tarjoajina tulee tunnistaa osana kokonaisuutta.

Tamminiemi Marja
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry